

Г.М. Шамота

*Державний вищий навчальний заклад «Українська академія
банківської справи Національного банку України»*

Інноваційний розвиток в кризових умовах України

Світова економічна криза, в умовах глобалізації суспільних та соціально-економічних відносин, зумовила у світі переорієнтацію основних цінностей, призвела до пошуку країнами Євросоюзу прийнятної моделі економічного розвитку. Модель інноваційного розвитку забезпечує національну конкурентоспроможність і орієнтує національну економіку кожної країни на довгострокове зростання. Тому вона і стала фундаментом, який визначає економічну міць країни та її перспективи на світовому ринку.

Європейський вибір України шляху інтеграції у високотехнологічне конкурентне середовище зумовив необхідність формування та запровадження інноваційної моделі розвитку, яка повинна була забезпечити високі та стабільні темпи економічного зростання, вирішити певні соціальні і екологічні проблеми, забезпечити конкурентоспроможність національної економіки, підвищити експортний потенціал країни, гарантувати їй економічну безпеку та чільне місце в Європейському Союзі [1].

Однак на практиці, інноваційний розвиток не став однією з головних характеристик зростання національної економіки України. Позитивні тенденції хоча й спостерігалися протягом кількох років, Але мали переважно тимчасовий характер і змінювалися протилежними зрушеннями в економіці, що характеризує інноваційні процеси в Україні як нестійкі та позбавлені чітких довгострокових стимулів для інноваційної діяльності [2, с. 323].

Дослідженнями даної проблематики та системними підходами до державного регулювання науково-технологічної сфери в Україні займалися такі вчені: О. Лапко, А. Єгошин, Д. Богиня, А. Малюта, Т. Качала, Ю. Бажал, М. Денисенко, Я. Риженко та багато інших. Та все ж дослідження питань інноваційного розвитку в Україні вимагають детальнішої уваги.

Проте, для подальшого розгляду вищевказаних питань, ми все ж таки розглянемо, що таке інноваційний розвиток. В сучасній науковій літературі існує безліч трактувань термінів «інновація» та «інноваційний розвиток».

Закон України “Про інноваційну діяльність” трактує інновації як “новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукцію або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери” [3].

Інноваційний тип розвитку (англ. *Innovation model of development*) - характеризується перенесенням акценту на використання принципово нових прогресивних технологій, переходом до випуску високотехнологічної продукції, прогресивними організаційними і управлінськими рішеннями в інноваційній діяльності, що стосується як мікро-, так і макроекономічних процесів розвитку – створення технопарків, технополісів, проведення політики ресурсозбереження, інтелектуалізації всієї виробничої діяльності, софтизації та сервізації економіки. Об’єктивні зміни в суспільному економічному розвитку призвели до нової моделі розвитку економіки, для якої характерні принципово нові риси та пріоритети. Важливу роль в житті суспільства стали відігравати галузі, що ґрунтуються на так званих «високих технологіях», а також галузі, що безпосередньо задовольняють потреби людей [4].

Як ми бачимо, інноваційний розвиток країни характеризують широке використання сучасних інформаційних технологій, комп’ютерних систем, розвиненої інфраструктури, що забезпечує створення національних інформаційних ресурсів, прискорена автоматизація всіх сфер і галузей виробництва і управління, створення і впровадження в практику інновацій різного функціонального призначення, наявність гнучкої системи випереджаючої підготовки та перепідготовки кваліфікованих фахівців.

Отже, інноваційний розвиток країни, як і підприємства, вимагає достатнього фінансування.

Стосовно фінансування, то частка бюджетного фінансування української науки у ВВП сьогодні найнижча за останнє десятиріччя. Фактичне фінансування науково-технічної діяльності з Державного бюджету України протягом останніх п'яти років не перевищує 0,4 відсотка ВВП при визначеній статтею 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» нормі - 1,7 відсотка. Фінансовий капітал фактично не бере участі в інвестуванні науки. За останні роки склалася така структура джерел фінансування науково-технічних робіт: державний бюджет – 30–35%; власні кошти учасників науково-технічної діяльності – 5–8%; кошти вітчизняних замовників – 32–34%; кошти іноземних замовників – 20–22%; інші джерела – 5–7% [5]. Вказані дані відповідають до кризовим рокам. Але з року в рік, сталося різке скорочення фінансування багатьох галузей, що в свою чергу гальмує інноваційний розвиток країни. Оскільки, на сьогоднішній день, в Україні основним джерелом фінансування інноваційного розвитку є державний бюджет, то ключовою залишається роль уряду.

Досвід низки країн, яких торкнулась криза, показав що держава постійно підтримує інноваційний розвиток

Таким чином, оптимальним варіантом розвитку інноваційної складової в економіці держави стане залучення приватного бізнесу у фінансування науково-дослідних розробок. Тому, необхідне проведення комплексу заходів щодо підтримки малого та середнього бізнесу.

Увагу потрібно приділити розвитку інфраструктурі фінансовій підтримці науки і інноваційної діяльності, шляхом створення і розвитку державного інноваційного фонду, державного фонду фундаментальних досліджень, фондів підтримки наукових ініціатив, фінансово-кредитних компаній, венчурних фондів.

Створивши, умови для розвитку в країні інноваційної економіки ми забезпечимо конкурентоспроможність і економічний суверенітет. Тільки інноваційна економіка забезпечить успіх України, створить умови для реалізації інтересів громадян, забезпечить майбутнє країни.

Література:

1. Луциків, І.В. Інноваційна діяльність в Україні: реалії сьогодення та перспективи розвитку // Інноваційна економіка. – № 4. – 2010, с.23-26.
2. Україна в 2005-2009 рр.: стратегічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: [монографія] / за заг. ред. Ю. Г. Рубана. – К.: НІСД, 2009. – 655 с.
3. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України № 40-IV від 04.07.2002 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Лапко, О.О. Державне регулювання інноваційної діяльності: економічний механізм і його вдосконалення [[Електронний ресурс](#)]: Дис. д-ра екон. наук: 08.02.03 / НАН України; Інститут економічного прогнозування. – К., 1999. – 413 арк. – Режим доступу: <http://www.disser.com.ua>.
5. Карась П., Тимановська Н. Інтелектуальний капітал: складові та аспекти комерціалізації в нових умовах господарювання // Економіст. - № 8. – 2006. – С.72.